Št. 258 Poštnina plačana v gotovini (Tasto corrente con la posta) ...o 31. oktobra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVII

Izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Fr... Ašiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. ... pisma se ne sprejemajo, rokopisi ... Izdajatelj in od... Anton Gerbec. — La... k tiskarne E... znaša za mesec L 7.—, ... L 32.— in ... Za inozemstvo mesečno ... Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

...a knjižnica ...Jugoslavija

Glas srca naj se uveljavi!

«Ne sila močne roke, ne vrlina orožja, ampak moč srca in dušnosti prinaša zmago.» Tako uči veliki nemški filozof Fichte.

Ako bi se človeštvo, ako bi se narodi ravnali po tem zlatem nauku, kako vse drugače bi bilo njih medsebojno življenje: ne bi ga tako grenili drug drugemu! Kar uči Fichte je vsebovano tudi v svetopisemskem reku: ne stori drugemu, kar ne želiš, da bi drugi tebi storili! To se pravi: za res človeško življenje med ljudmi naj se ne sluša samo glas računajočega razuma, ki je le prerad sebičen in zato krivičen bližnjemu, ampak tudi glas čustvenega srca! Ne sila, ne nasilje, ne moč orožja, ampak srce, čustvenost je, ki dovaja do velike, najplemenitejše zmage: srce pridobiva srca! Materijalna sila, moč orožja moreta pač podjarmljati, ne moreta pa osrečevati, ustvarjati zadovoljstvo in srečo.

V tej resnici je razlaga za današnje razpoloženje med našim ljudstvom v Julijski Krajini. Na drugi strani nedostaje kulture srca. Ne obtožujemo italijanskega naroda. Vemo, da je v svojem jedru dober in plemenit in profesor Pacchione nam zatrjuje, da ta narod v svojem boljšem delu ne odobrava sedanje vladne manjšinske politike, vseh tistih nečuvenih krivic, ki padajo danes zaporedoma na naše ljudstvo. Krivda njegova je le v toliko, da so ga dogodki in agitacije zbegale in zamrenile njegovo čustvo, da ne more priti v njem do izraza, kar bi čutil on sam, ako bi se nahajal v našem položaju! Govorijo mu, da postopanje z nami, kakor ga izvaja sedanji režim, zahteva njegova narodna korist in varnost njegove države. In on veruje to! V tem je njegova tragična krivda. Posluša glas računajočega, često sebičnega in zato kriviènega razuma, ne pa glasu svojega srca, ki bi se gotovo mogočno oglasil, če bi se ta narod zamislil, poglobil in vživel v naša čustva! Če bi se zamislil v svoj lastni položaj v tistih časih, ko je tudi njega samega tepel tujinski bič. Če bi se zamislil, kako bi bilo njemu samemu v duši, če bi bil del njegovih soplemenjakov v takem položaju, ki se mi danes nahajamo v njem! Če bi se njegovim soplemenjakom v kaki tujerodni državi tako kratile najelementarnejše narodne, politične in kulturne pravice! Če bi se tem njegovim soplemenjakom zapirale šole, izganjal njih jezik iz učilnic, če bi se jim nasilno narinjal drug jezik! Če bi se jim, ako bi se ne pokorili slepo tej največji krivici, pritiskal žig uporništva in veleizdajništva in bi se jim grozilo z neizprosnim preganjanjem! Če bi se jim tudi najrahlejši protest, v zakonitih mejah in oblikah, štel v zločin!

Če bi se italijansko ljudstvo v svojih širokih masah znalo in moglo zamisliti v naš položaj in poglobiti v čustva našega ljudstva bi razumelo grenkobo in bol v njem, da se mu krči srce in vzpenja duša pod udarci, bi se tudi v italijanski duši gotovo oglasilo plemenito čustvo, sočustvovalo bi z nami in vsem, ki izvajajo proti našemu ljudstvu to kulturno nasilje, nasprotujoče načelom pravičnosti, svobode, nacijonalni in človečanski ideji, zaklicalo: ne tako dalje, ker to ni meni v čast, ker je v navzkrižju z vsemi mojimi zgodovinskimi tradicijami, z mojo naravo, z vsem mojim srčnim čustvovanjem! Ne tako dalje, ker me boli, ko vidim, kako se napram drugim teptajo tista načela, za katere sem se jaz sam boril v vsej svoji častni zgodovini!

Tako bi govoril glas italijanskega srca, če bi ga ne dušili krivi proroki in glasniki. Zaklical bi vladalcem: ne storite drugim, kar jaz ne želim, da bi se meni storilo!

Naše gospodarje bi tu opozorili na avtobiografijo, ki jo je izdal nedavno — Giovanni Giolitti pod naslovom: «Znamenitosti mojega življenja». Kjer govori o divjem boju proti ministrstvu Pelloux, ki ga je hotel ta poslednji ukrotiti s kraljevimi dekreti, piše Giolitti: «Raba sile in poseganje po izjemnih odredbah ob vsaki težavi dneva, ni dokaz moči, marveč slabosti, kajti resnična moč vlade je v sposobnosti in avtoriteti, da se upira pritisku nezakonitih interesov in da trdno vztraja na podlagi pravice. Na izjemnem stanju se pogubi vsaka vlada.» — Na drugem mestu piše Giolitti: «Nič ni bolj poniževalnega za državo in škodljivega za njen ugled, nego je priznanje, da ne more izvajati pogodb in da se zagreša proti predpisom mednarodnega prava.»

Ali nismo bili mi po zasedbi faktično v izjemnem stanju? Kolike nezakonitosti so se izvajale proti našemu ljudstvu! Kolika nasilja, ki so bila v navzkrižju ne le z liberalnimi italijanskimi državnimi, ampak tudi s kazenskimi zakoni. V navzkrižju pa tudi s slovesno danimi obljubami, ki so povsod moralično istotako obvezne, kakor formalno sklenjene pisane pogodbe!

Če bi se italijanski narod zavedel vse neizmerne krivičnosti te manjšinske politike, kakor se izvaja proti našemu ljudstvu, bi se oglasil v njem glas plemenitega srca njegovega in izrekel bi sodbo, ki jo že pišejo posamezni plemeniti in prosvetljeni italijanski duhovi! Nas tolaži trdna vera, da se prej ali slej začne uveljavljati glas srca italijanskega naroda!

Pogajanja o Reki

Nov zastoj v pregovorih - Nasprotujoče si vesti o sestanku Mussolinija in Pašića

LJUBLJANA, 30. Današnje «Jutro» javlja iz Beograda pod včerajšnjim datumom: «Danes je vaš poročevaelc imel razgovor z zelo uglednim diplomatom, ki je vrlo dobro informiran glede reškega vprašanja. Izjavil je ,da ni upanja, da bi se mogla sestati paritetna komisija, ker ni nikake baze za nadaljnje delo. Sploh za enkrat ni nikakega izgleda, da bi prišlo do kakršnekoli rešitve. Naša vlada v nobenem slučaju ne misli odstopiti od rapallske pogodbe ter so razgovori in pogajanja, ki jih sedaj še vodi naš poslanik v Rimu Antonijević z italijansko vlado ter italijanski odpravnik poslov v Beogradu Summonte z našo vlado, samo še nekaki akti kurtoazije.»

BEOGRAD, 30. Po negativnem odgovoru jugoslovenske vlade na novi italijanski predlog glede rešitve reškega vprašanja, je prišlo zopet do zatišja. Pogajanja se vodijo direktno med obema vladama. Jugoslovenski poslanik v Rimu Antonijević in italijanski odpravnik poslov v Beogradu Summonte delata po instrukcijah svojih vlad za dosego sporazuma. Demantira se vest, da se bosta 15. novembra sestala Pašić in Mussolini.

Kakor poroča «Pravda», se stoji v istini pred novo fazo v pogajanjih z Italijo. Novi predlogi italijanske vlade od 22. oktobra sicer ne vsebujejo ničesar novega, toda razpravljanje spornih vprašanj prehaja kljub temu v živejši tok. Okoli 15. novembra odpotuje Pašić v Opatijo, kjer se sestane z Mussolinijem. Na tem sestanku s ima določiti držanje Jugoslavije in Italije napram aktualnim vprašanjem, ki so v zvezi z odnosi napram ostalim sosednim državam. Sredi političnega zanimanja je še vedno obisk ameriškega poslanika g. Dodgea pri g. Gavriloviću, pomočniku zunanjega ministrstva. Točno je, da se je zastopnik Amerike zanimal za reška pogajanja in za politiko italijanske vlade napram slovanskemu življu na Primorskem.

LONDON, 30. «Daily Telegraph» poroča, da je v kratkem pričakovati direktnega sporazuma med Rimom in Beogradom glede reškega vprašanja. Vprašanje bo rešeno tako, da dobi Italija reško prosto luko, dočim pripade Jugoslaviji Baroš in Delta. Italija bi odstopila tudi del za zgraditev železniškega koridorja, nakar bi pričela trgovinska pogajanja med obema državama.

Stojan Protić umrl

BEOGRAD, 30. V nedeljo popoldne ob 15'40 je po kratki agoniji umrl bivši ministrski predsednik Stojan Protić.

*

Stojan Protić se je rodil dne 16. februarja 1857. v Kruševcu kot sin malega trgovca. Po končanih filozofskih študijah v Beogradu je postal profesor, toda krenil je kot eden izmed najagilnejših takratnih radikalnih omladincev na žurnalistično pot in leta 1882. je prevzel uredništvo «Samouprave». Leta 1887. je bil prvič izvoljen za narodnega poslanika ter je v parlamentu zavzel kmalu prav odlično mesto. Od takrat pa do letošnjih volitev je bil nepretrgoma poslanec. Protić se je boril v prvih vrstah onih srbskih politikov, ki so se z vso energijo borili proti reakcijonarnemu režimu. Tako je prišel leta 1892. povodom zarote proti kralju Milanu tudi on pod kolo ter je bil obsojen na 20 let težke ječe v okovih. V jetnišnici v Kruševcu je vzdržal leto dni ječe, promena režima ga je osvobodila. Njegova energija je bila za radikalno stranko od neprecenljive važnosti in kmalu je imel Protić poleg Pašića najodličnejše mesto. Splošno se je smatral za predestiniranega Pašićevega naslednika v vodstvu stranke. Po padcu Obrenovićeve dinastije je postal Protić dne 29. maja 1903. prvič minister in sicer za notranje posle. Kot vrhovni šef policije se je izkazal energičnega moža in spomin na njegove tri vladavine v notranjem ministrstvu (bil je trikrat notranji minister) je še danes v Srbiji prav živ. Dvakrat je bil Stojan Protić finančni minister in na tem polju si je stekel posebnih zaslug. Po jugoslovenskem ujedinjenju je postal Protić predsednik bivšega jugoslovenskega koncentracijskega kabineta in je leta 1920. načeloval tudi vladi radikalcev, zajednice in SLS.

Že dalj časa so se med njim in Pašićem pojavljala osebna in politična nesoglasja. Prišlo je lani do odločilne borbe, v kateri je Protić podlegel tako, da je izgubil celo svoj parlamentarni mandat.

Odkar mu je leta 1920. umrla soproga je Protić bolehal. Spori z dolgoletnimi prijatelji, ki so ga izrinili iz stranke, so moža globoko boleli. Njegova brezobzirna natura ga je gnala v najostrejši boj proti njim in zadnjo svojo politično kampanjo je vodil z največjo ostrostjo proti Pašićevemu «režimu».

Protić je bil dolga leta tudi član in predsednik Državnega sveta, vodil je nekaj časa Monopolsko upravo, organiziral je srbsko davčno administracijo.

Odličen je bil pokojni državnik kot novinar in publicist. Nebroj je njegovih člankov in brošur o raznih političnih, predvsem državnopravnih vprašanjih, ki imajo deloma trajno vrednost. Jugoslovenska žurnalistika ga šteje s ponosom med svoje najboljše raprezentante. Kot politik in novinar je bil Protić bojevnik, ki se ni strašil nobenega cilja, mnogokrat tudi ne sredstev.

Letos je pričel pisati veliko politično delo: «Od Ivanjdanskega atentata na kralja Milana do danes». Smrt mu je iztrgala pero ...

Še v nedeljo dopoldne se je Protić počutil prav dobro ter se je razgovarjal z nekaterimi znanci in prijatelji. Popoldne pa mu je postalo nenadoma slabo. Ko mu je zdravnik hotel dati injekcijo, je dejal: «Dosta je, ništa ne pomaže», se obrnil v stran ter umrl.

Vest o njegovi smrti je izzvala v Beogradu splošno sočustvovanje. Vlada je sklenila, da se truplo pokoplje z največjimi častmi na državne stroške. Pogreb se je vršil včeraj v torek popoldne ob 5. uri.

Protić zapušča sina drja. Milana Protića in hčerko Milico.

Pokoj njegovi duši!

Slavnosti v Perugi na čast min. predsedniku

PERUGIA, 30. Ministrski predsednik je dospel v Perugio ob 9. uri. Pričakovala so ga oblastva, mestno zastopstvo in patrijotična udruženja. Ljudstvo ga je navdušeno sprejelo. Po obedu ob 14. uri je predsednik sprejel na prefekturi komisijo umbrijske liberalne stranke, katero je predstavil senator Faina. Komisija je izjavila predsedniku, da umbrijska liberalna stranka odobruje delo vlade in mu je izročila poklon stranke. Predsednik je odgovoril, da mu je posebno ljubo soglašanje umbrijskih liberalcev. Italija, je nadaljeval Mussolini, je liberalizmu mnogo dolžna in on priznava liberalizem v toliki meri, da je to dokazal z dejanji in je sprejel v vlado dva ministra z liberalnimi tradicijami. Toda jaz razločujem, je dejal, dve vrsti liberalizma; ono, ki hoteč ostati zvesta takozvanim nesmrtnim načelom, se ne bi pomišljala uničiti državo, ter ono, ki misli: prvo je država, potem pride stranka. Sodelovanje tega poslednjega liberalizma ne zavračam, ampak ga sprejemam.

PERUGIA, 30. Ministrski predsednik je popoldne prisostvoval neki športni tekmi ter stisnil roko zmagalcu v stafetah Calviju. Nato se je Mussolini podal v avtomobilu v palačo Priori. Mestni župan, comm. Uccelli, je prečital resolucijo sprejeto dne 27. t. m. v mestnem svetu, s katero se podeljuje častno meščanstvo on. Mussoliniju, De Bonu, Balbu, De Vecchiju in Michele Bianchiju. Mussolini je imel kratek govor, ki je izzval vihar navdušenja. Ko je zapustil mestno palačo, ga je občinstvo zopet navdušeno pozdravljalo. Nato je Mussolini sam poklonil zlato kolajno padlim peruginskim fašistom, ter izročil fašistom, ki so bili svoječasno ranjeni srebrno kolajno. Ob 17'30 se je Mussolini, pozdravljen od oblastev, odpeljal proti Rimu.

Mussolini častni meščan Faenze

FAENZA, 30. Komisar kr. prefekture je naznanil meščanstvu, da je Faenza sprejela za svojega častnega meščana ministrskega predsednika Mussolinija. Mussoliniju je bila odposlana naslednja brzojavka: Faenza, ki se spominja V. E. kot mladega delavnega gosta ter vidi v Vas izvrstnega vodjo oživelega bogastva Italije in ljubljenega sodeželana, Vas imenuje za svojega prvega častnega meščana.

Velika zračna demonstracija v proslavo fašistovskega pohoda na Rim

RIM, 30. O priliki obletnice pohoda na Rim bo letelo jutri okrog 9. ure približno 300 aeroplanov iz Centocelle proti Rimu v višini od 400 do 2400 m. Jutri po noči bodo aeroplani nad Rimom prednašali vajo nočnega napada z bombami. Poleta se bo udeležil podkomisar za letalstvo on. Finzi. Polet ima nalogo, da ob enem pokaže italijansko moč v zraku.

Politična razprava, ki konča z ubojstvom

CLERMONT FERRAND, 30. V Brugeronu je prišlo vsled neke politične razprave do pretepa. Italijan Celestino je pri tem sprožil iz revolverja ter smrtno zadel Rusa Čipurina. Ubijalec je bil aretiran.

Fašisti natepli nacijonalista

RIM, 30. «Mondo» poroča iz Neapolja: Nocoj ob 10. uri se je javil pri Rudečem križu v palači Sv. Jakoba zlatar Domenico Russo, star 24 let. Imel je na glavi precej težko rano. Russo je izjavil, da so ga napadli štirje fašisti pristaniške milice, ko se je nahajal v neki gostilni v ulici Chaia, ter zahtevali od njega naj se legitimira. Ker so vedeli, da je Russo nacijonalist so ga povabili v pristanišče, ga zaprli v neko barako ter ga hudo pretepli. Policija je aretirala one štiri fašiste.

Republikanec napaden od fašistov

RIM, 30. «Voce Republicana» poroča: V soboto zvečer je imel prijatelj Umberto Auregli precej odkritosrčno diskusijo z nekim fašistom na trgu Vitt. Emanuele in gotovo si ni mislil, kaj ga čaka. Vračal se je mirno domov, ko je naenkrat opazil, da se mu približuje gruča fašistov. Fašisti so ga pozvali naj jim sledi v sedež fašistovskega krožka, kjer so ga pretepli. Nato so ga izpustili, a so se tega gotovo kmalu skesali; stekli so namreč takoj za njim ter mu dali še par zaušnic. Zaprli so ga v malo celico ter ga po dveh urah izpustili, nakar se je Auregli podal v bolnišnico, kjer mu je zdravnik izjavil, da bo ozdravel v 10 dneh.

Saška vlada odstavljena s silo

Sporazum med Kruppom in Francozi — Vtis Poincaréjevega govora v Ameriki

BERLIN, 30. Kakor znano, je Stresemannova vlada imenovala za civilnega guvernerja na Saškem bivšega ministra za pravosodstvo, Heinze-ja. Vest o tem imenovanju se je razširila včeraj okoli poldne. Kmalu nato je prišla vest iz Dresdena, da je general Müller, poveljnik državnih čet na Saškem, izdal odredbo, s katero je prepovedal sestanek saškega deželnega zbora, dokler ga ne bo sklical kancelar sam. Deželni zbor se je imel namreč sestati ob 13. uri; gen. Müller je očividno hotel preprečiti kakršnokoli akcijo saškega ministrskega predsednika Zeignerja in njegovih tovarišev pod pokroviteljstvom parlamentarne nedotakljivosti. Ob istem času je prejel vsak minister zase poziv guvernerja Heinze-ja, naj zapusti svoj urad ob 14. Ob 13. se je sestal saški ministrski svet ter je, kakor znano, sklenil, da se umakne le sili in da pošlje berlinski vladi protest z zahtevo, da se skliče konferenca vseh nemških ministrskih predsednikov.

Ob 14'30 je prikorakala ena stotnija vojaštva z godbo na čelu pred vladno palačo ter postavila strojnice. Poveljujoči častnik je v spremstvu par vojakov vdrl v uradne prostore in sicer naravnost v urad ministrskega predsednika Zeigner-ja. Dr. Zeigner je ravno sedel pri pisalni mizi; častnik ga je pozval, naj mu sledi, kar je tudi storil. Stopil je na trg v spremstvu vojaštva. Uradnikom, ki so se zbrali ob vhodu v palačo je še rekel, naj še nadalje vršijo svojo dolžnost. Na podoben način so bili odstranjeni še ostali ministri. Nekoliko pozneje je druga stotnija zasedla palačo deželnega zbora, kjer je tudi izvršila preiskavo. Nato so čete zasedle še pošto in železniške postaje.

Guverner Heinze je izdal proglas na narod, v katerem je obrazložil razloge, ki so dovedli državno vlado do tega, da je odstavila saško vlado. Socijalistična in komunistična stranka sta sklicali snoči tajno posvetovanje. Načelništvo komunistične stranke je pripravilo proglas na delavstvo, s katerim ga poziva k splošni stavki. Mesto je zelo vznemirjeno. Močne čete vojaštva krožijo v avtomobilih po mestu; sploh dobi človek vtis, da se pripravlja revolucija.

Pogajanja med nemškimi industrijalci in medzavezniško komisijo - Sporazum s Kruppom dosežen

PARIZ, 30. Agencija «Havas» poroča iz Düsseldorfa: Pogajanja med raznimi skupinami nemških industrijalcev in medzavezniško komisijo se nadaljujejo. Zdi se, da bo prišlo tekom tega tedna do važnih dogovorov; na ta način bo sklenjen sporazum s skoro 90% proizvajalcev in industrijalcev sploh. Nemški industrijalci še vedno vztrajajo na stališču, da ne plačajo zaostalega davka na premog. Francoska oblastva bodo dovolila tozadeven odlog, da si industrijalci med tem časom lahko priskrbijo za plačilo davka potrebnega denarja.

DÜSSELDORF, 30. V smislu sporazuma, ki je bil sklenjen med Kruppom in medzavezniško komisijo, se je Krupp obvezal, da bo plačal ves zaostali davek na premog in sicer polovico takoj in ostalo polovico pozneje. Poleg tega bo Krupp izročil zaveznikom 20% proizvodnje premoga. Dalje je bil sklenjen dogovor z ravnateljem renske paroplovne družbe, Vidal-om. Nemški uslužbenci bodo takoj pričeli z delom. V smislu tega dogovora bodo ladje, ki so v službi Francije in Belgije proste zaporniških pristojbin.

V Wormsu so separatisti zasedli deželno palačo ter razvili rensko zastavo.

WIESBADEN, 30. Začasna vlada je naslovila na vse narode brzojavko, v kateri jih pozdravlja v imenu renskega naroda. Dalje obsoja brzojavka svetovno vojno, ki jo je povzročila Prusija; renska vlada izjavlja, da je pripravljena plačati del vojne odškodnine.

Pogajanja med civilnim guvernerjem in načelniki strank na Saškem

BERLIN, 30. Wolfov dopisni urad poroča iz Dresdena: Med civilnim guvernerjem in načelniki posameznih strank so v teku pogajanja za sestavo nove vlade. Ako bo prišlo do sporazuma, bo takoj sklican deželni zbor, ki bo imel nalog, da izbere novega ministrskega predsednika. Ministrska dela opravljajo začasno višji uradniki. Deželna palača je zasedena od vojaštva. V mnogih tovarnah v mestih Chemnitz, Freital in Bautzen so delavci proglasili stavko; v državnih uradih ni splošne stavke.

Amerika o Poincaréjevem govoru

PARIZ, 30. Agencija «Havas» poroča iz Washingtona: V uradu za zunanje zadeve prevladuje mnenje, da Poincaréjeve izjave niso nikakor na poti za končno ureditev odškodninskega vprašanja po načrtu, ki je sedaj v proučevanju. Zunanji urad priznava pravičnost načela, da je mogoče menjati pravice naroda, ki izvirajo iz pogodbe, le s privoljenjem dotičnega naroda. V tem trenutku je potrebno, pregledati kaj je mogoče storiti; očividno je, da je v tem trenutku edino mogoče izdelati finančni načrt, ki bi ga mogle sprejeti vse prizadete države. Ameriški izvedenec ne bo v tehničnem pogledu zastopal svoje vlade, tudi ne bo imel glasovalne pravice ter ne bo sploh zastopal ameriške vlade. Povedal bo le svoje mnenje. Zakladno ministrstvo smatra vest, po kateri bi bil izbran Morgan za odposlanca, za preuranjeno.

RAZVRSTITEV JUGOSLOVENSKEGA URADNIŠTVA KONČANA

Nove plače

BELGRAD, 30. Na zadnji seji ministrskega sveta je bila končana razvrstitev uradništva po katergorijah in grupah. Dotična uredba bo 1. novembra razglašena ter predložena narodni skupščini. Nove plače se pričnо baje izplačevati s 1. decembrom, v katero svrho je v dvanajstinah odobren kredit 200 milijonov. Pravica do novih plač teče, kakor znano od 1. oktobra.

PROGLASITEV TURŠKE REPUBLIKE

Mustafa Kemal predsednik

LONDON, 30. Brzojavka iz Angore naznanja, da je narodna skupščina proglasila Turško republiko pod predsedstvom Mustafa Kemala. Kakor znano je vlada podala ostavko v soboto, ker je menila, da nima zaupanja pri narodni skupščini.

Konferenca za delo v Ženevi - Živahna razprava glede priznanja italijanskega zastopnika

ŽENEVA, 30. Včeraj je imela konferenca za delo sejo, da razpravlja o ugovoru delavske konfederacije glede priznanja comm. Rossonija kot delegata delavcev. Na galerijah je bilo številno občinstvo. Načelnik delavske skupine Jouheux je govoril celo uro, da ovrže razloge podane z italijanskega stališča v spomenici izročeni od italijanske delegacije komisiji za pooblastila. Jouheuxov govor je bil umerjen, je imel splošen političen značaj ter je bil držan v pravilnih polemičnih mejah. Neki nezgoden medklic iz galerije je izzval živahno ploskanje v prilog govorniku, katerega so se udeležili vsi zborovalci vštevši italijansko delegacijo. Jouheux je dokazoval, da so fašistovske korporacije sestavljene iz mešanih sindikatov ter zato nasprotne duhu mirovne pogodbe. Bivši belgijski minister prof. Mahaim je poročal o mnenju večine v komisiji, ki je verificirala pooblastila in ki se je izrekla za priznanje italijanskega delavskega odposlanca. Comm. Demichelis je odgovarjal Jouheuxu v imenu italijanske delegacije povdarjajoč, da slonijo Jouheuxovi razlogi na marksističnih načelih in ne na juridični podlagi. Omenil je, da se bo spor lahko razpravljal zopet na primernem mestu, da pa ne gre, da bi se pustilo približno 2 milijona delavcev pred vratmi, kakor to zahteva delavska konfederacija. Pozval je zborovalce, naj glasujejo proti reklamaciji. Govoril je nato tudi comm. Rossoni. Povdarjal je miroljubne in državotvorne težnje fašizma. Sledilo je poimensko glasovanje. S 63 proti 17 glasovom je bilo pooblastilo comm. Rossonija potrjeno. — Seja se je nato nadaljevala in sprejet je bil predlog, da se raztegne na sarsko kotlino delavska pogodba društva narodov. Konečno se je glasovalo o petih različnih načrtih izdelanih od posebnih komisij, ki so bili vsi sprejeti. Konferenca se je nato zaključila z govori g. Adatci in Fontaine.

Novi poljski zunanji minister prevzel svoje posle - Konec železničarske stavke Ureditev valute

VARŠAVA, 30. Novi minister za zunanje zadeve, g. Domousky, je prevzel svoje posle.

VARŠAVA, 30. Večji del železničarjev se je povrnil na delo. Osebni in tovorni vlaki vozijo brez zaprek.

VARŠAVA, 30. Zastopniki finančnih in industrijskih podjetij so sklenili, da bodo podpirali načrt finančnega ministra glede takojšnje reforme valute, ustanovitve emisijske banke in valorizacije davkov.

Bonar Law umrl

LONDON, 30. Bonar Law je pred par dnevi obolel na pljučnici. Včeraj se je bolezen nenadoma poslabšala. Danes je bivši prvi angleški minister podlegel bolezni.

Za odpravo potnih listov

DUNAJ, 30. Dunajska trgovska zbornica je dala pobudo za gibanje, ki stremi za odpravo potnih listov za prihod v Avstrijo; na ta način bi se privabilo v Avstrijo večje število tujcev. Mesto potnega lista bi tujci plačali le malo pristojbino ob prehodu avstrijske meje.

Nov kovinast denar v Avstriji

DUNAJ, 30. Finančni minister Kienbeck je naznanil, da bo v kratkem času izdal nov denar po 100, 200, 1000 in 2 tisoč kron iz brona ter po 5, 10 in 20 tisoč iz srebra.

MIR V GRČIJI

ATENE, 30. V vsej Grčiji je vzpostavljen mir in povsod je pričelo zopet normalno življenje. Grške vladne oblasti so prevzele povsod svojo službo, posebno v vseh krajih na Peleponezu in tudi v Tripolizi in Patrasu. Nek razglas vlade javlja, da bodo vsi krivci gibanja, ki se niso dosedaj javili, podvrženi sodbi na podlagi zakona proti razbojništvu.

Stavka v Hamburgu nehala

HAMBURG, 30. Pristaniški delavci so nehali s stavko. Ladjam je sedaj prost pristop v pristanišče. Križarka «Hamburg» in dve torpedolovki so zapustile pristanišče.

DNEVNE VESTI

„Piccolo" — spreobrnjenec ?!

Dva-trikrat smo morali prečitati, in opetovano pogledati na čelo lista, ali imamo res «Piccolo» v roki, predno smo mogli verjeti svojim očem. Piše o gonji onih v Bari-ju proti tržaškemu pomorstvu ter reagira na neki nov napad tajnika udruženja pomorščakov v Bariju v listu «Gazzetta delle Puglie». Med drugim očita g. Longo — tako je ime temu dičnemu borcu proti interesom Trsta — tržaškim brodovlastnikom, da imajo tudi slovenske in hrvatske pomorščake v službi na ladjah. «Piccolo» odgovarja:

«Kar se pa tiče prijazne obtožbe, da je tudi Slovencev in Hrvatov na ladjah Julijske Krajine, se omejamo na to, da poučimo g. Longo, da je v Julijski Krajini res mnogo Slovanov ter da Italija ni še... Kitaj, da bi državljane druge narodnosti traktirala z lakoto in izključanjem od pravice do dela. Državljani, pristojni na to italijansko ozemlje, ali Slovenci, ali Hrvati so po pravicah in dolžnostih italijanski državljani na podlagi versaillske pogodbe. Enaki so pred pravico do življenja, pa naj je to g. Longo prav ali ne, ki naj — če že ne more razumeti teh stvari — pride semkaj, da jih prouči in da bo tudi videl, kaka je politika Mussolinijeva.»

Dan 28. oktobra t. l., ko je «Piccolo» priobčil ta odgovor moramo že rdeče podčrtati v svojem koledarju. Kajti prvič se je zgodilo to pot, da je ta list — ki je doslej vedno ali potajeval obstanek Slovanov v teh krajih, ali jih označil kot nekako nekulturno maso, ki ne more in ne sme zahtevati nikakih pravic, — odkrito in z vsem povdarkom ugotovil, da je tu mnogo Slovanov, ki da imajo vso pravico do življenja in enakih pravic in dolžnosti! Seveda nismo mi taki optimisti, da bi mislili, da se je «Piccolo» oglasil kot pravi spreobrnjenec. Ali sedanja izpoved njegova nam je vendar dragocena, nam bo izvrstno služila, ko bo ta list zopet drugače govoril. Kajti pravice državljanov na tem ozemlju se ne izčrpljajo že v tem, da si more tudi naš človek služiti svoj kruh pri pomorstvu, namreč hočemo biti enakopravni in polnovredni državljani v vsakem pogledu: z istimi pravicami, kakor jih uživajo drugi državljani — istotako kakor se nam nalagajo enake dolžnosti! Še le potem, ko bomo videli, da bo «Piccolo» z isto vnemo govoril za naše narodne in jezikovne pravice, za naše šolstvo, za popolno svobodo našega političnega uveljavljanja, za možnost neoviranega razmaha našega socijalnega življenja, za nedotakljivost naših — kulturnih naprav imetja in osebe, kadar zahtevamo vse te pravice; potem še le bomo mogli verjeti, da je «Piccolo» res preobrnjenec, da nam res hoče dopuščati vse pravice enakopravnih državljanov Italije!

Vesti o odstopu ministra Gentile-ja

očeta novega ljudskošolskega zakona, s katerim naj bi se prizadjal smrtni udarec naši ljudski šoli, se v zadnjem času nekam trdovratno ponavljajo. Turinska «Stampa» je objavila včeraj poročilo svojega rimskega dopisnika, v katerem je rečeno, da bo ministrski predsednik Mussolini izvršil, čim se vrne v Rim, nekatere izpremembe v svoji vladi. Te izpremembe da bodo izvedene še pred otvoritvijo zasedanja poslanske zbornice. V ospredju stoji — pravi poročilo dalje — vprašanje imenovanja ministra za občila. Kakor izgleda bo na to mesto poklican neki profesor milanske politehnike. Ni izključeno dalje — nadaljuje turinski list — da odstopi naučni minister sen. Gentile, čigar reforme na šolskem polju so izzvale mnogo nezadovoljstva. V tem slučaju bi ga nadomestil sen. Corbino, sedanji minister za narodno gospodarstvo, ki da se na svojem sedanjem mestu ne počuti nič kaj dobro. Na njegovo mesto pa bi prišel kak industrijalec.

Druga poročila iz Rima pa zanikajo tozadevne vesti, toda naglašajoč pri tem, da so neresnične predvsem glede oblike, v kateri so do sedaj krožile, medtem ko da se ni ministrski predsednik do sedaj še nikakor izrazil, da bi imel namen preurediti svojo vlado. Že po obliki teh zanikanj se da sklepati, da je vendar nekaj na stvari. Dejstvo je na vsak način, da je postal naučni minister vsled svojih nesrečnih reform zelo nepopularen, kakor smo že naglašali pred par dnevi, in da so izzvale njegove novotarije v uredbi srednjih in ljudskih šol veliko nezadovoljstvo po vsej Italiji in obenem splošno zmešnjavo, ki je na veliko škodo pouka. Celokupna vlada pa je prišla vsled tega v precejšnjo zadrego z ozirom na neposredne naloge njene splošne politike. Bilo bi torej povsem logično, ko bi se čutil g. Mussolini prisiljenega odsloviti sedanjega naučnega ministra. Ta korak bi bil neobhodno potreben predvsem v slučaju, ako bi imel g. Mussolini namen popraviti usodne pogreške, ki jih je napravil sedanji naučni minister s svojimi reformami.

Vlada bo zahtevala podaljšanje pooblastila

Podminister v ministrskem predsedstvu fašistovski poslanec Acerbo je imel v Bologni govor povodom tamkajšnje proslavne obletnice pohoda na Rim, v katerem je poročal o uspehih fašistovske vlade v teku prvega leta njenega delovanja. Ob koncu svojega govora je naglašal, da bo fašistovska vlada nadaljevala svoje delo v istem tempu, vsled česar da bo zahtevala od parlamenta, naj podaljša veljavnost pooblastilnega zakona. To je zakon od 3. decembra 1922., št. 1601, s katerim je poslanska zbornica dala Mussolinijevi vladi popolnoma proste roke, da lahko izdaja zakone po svoji volji in uvidenosti brez sodelovanja parlamenta. In vlada je v resnici temeljito izkoristila dano ji pooblastilo ter izdala naravnost ogromno število novih zakonov in odlokov. Na podlagi istega pooblastilnega zakona je bila poitalijančena naša ljudska šola, so bila poitalijančena naša krajevna imena itd. itd. Pooblastilni zakon velja za dobo enega leta, torej do 3. decembra 1923. Ni dvoma, da ga bo parlament podaljšal, in to lepo brez vsakega odpora, ker bodo poslanci zopet postavljeni pred izbero: ali ubogajte, ali vas zapodimo domov! Še bolj enostavno bi bilo, če bi ga vlada kar sama podaljšala!

Premogovniki pri Labinu se zaprejo

Včerajšnji «Popolo di Trieste» objavlja poročilo iz Labina, ki pravi, da se s 1. decembra zaprejo premogovniki družbe «Arsa». Uredništvo fašistovskega glasila se je informiralo pri ravnateljstvu omenjene družbe, (ki ima svoj sedež v Trstu), kjer so mu potrdili resničnost te vesti. Koncem novembra bo odpuščenih vseh 2000 delavcev, ki so bili zaposleni v rudnikih družbe «Arsa». Delo pa bo popolnoma ustavljeno že 15. novembra. «Popolo» dodaje, da upa, da se bo končno vendarle posrečilo preprečiti ta ukrep, ki bi imel pogubne posledice za velik del istrskega delavstva in sploh za gospodarski razvoj Istre.

Kovanje spominskih zlatnikov. Državni uradni list «Gazzetta ufficiale» prinaša odlok z dne 21. oktobra 1923 št. 2267, ki predvideva kovanje zlatnikov v spomin na nastop sedanje vlade. Kovanih bo 20.000 komadov po 100 lir in 20.000 komadov po 20 lir.

Goriška «Nova Doba» in zadnji ukrepi tičoči se Slovanov. Čim se je doznalo za Gentilejev nekulturni zakonski načrt, da se poitalijančijo vse naše šole, se je zgodilo čudo: «Nova Doba» se je povspela do nekake kritike, ali vsaj sence kritike. Rekla je nič več in nič manj nego, da jo ta odlok presenetča. Ne vsak način je bila to korajžna beseda in zdi se, da so se pisarji «Nove Dobe» prestrašili te svoje korajže. Že v prihodnji številki so se zatekli pod okrilje videmskega «Giornale di Udine» ter prinesli svojim čitateljem to-le imenitno razlaganje: V Italiji človek ne more živeti brez italijanščine. Slovenec, državljan Italije, pa ima pravico, da živi vsaj tako dobro kot vsak Italijan. Zato ima pravico, da se nauči italijanščine, in ima pravico, da vlada skrbi za to, da se to zgodi. S tem, da nam vlada daje le italijanske šole, nam torej samo daje to, kar nam gre po pravici. — Ali ni to kunštno? Srečen narod, ki mu vlada kar vsiljuje njegove pravice!

O prefektovskih odlokih glede dvojezičnosti slovanskih listov in o vseh dogodkih, ki so s tem v zvezi, pa «Nova Doba» kar molči. Najbrže ni imela prostora. Morala bi bila sicer prikrajšati svoje čitatelje za zelo važne vesti kakor n. pr. to, da je prišel nekje novorojenček z brado na svet. Najbrže ima «Nova Doba» med svojimi čitatelji več babic nego politikov.

Iz vipavskega okrožja nam prihajajo razne — in ne da se tajiti — upravičene pritožbe s strani prebivalstva, kateremu je sedaj vzeta možnost se posluževati tamkajšnjega zdravnika drja P. Kanca. Imenovani je zelo sposoben in izkušen zdravnik ter je izvrševal svoj plemeniti poklic v tamkajšnjem okrožju že nad 20 let. Tudi si je pridobil splošno spoštovanje in zaupanje tamkajšnjega prebivalstva. Kdo bi si mislil, da ta prijatelj in dobrotnik našega ljudstva ne bo našel milosti pri naših oblastvih, saj mu ne more nihče očitati niti najmanjše nekorektnosti v njegovem obnašanju! Edina njegova krivda je menda v tem, da se je rodil pred kakimi 45 leti par kilometrov onkraj sedanje meje. Priznavamo, da imajo posamezne države pravico dovoliti ali odreči državljanstvo posameznim prosilcem, toda mirovna pogodba obenem izrecno naglaša, da se imajo gotove okoliščine upoštevati. In take okoliščine so gotovo obstojale glede drja Kanca. Prebivalstvo je bilo z njim popolnoma zadovoljno in vsled tega ga je bilo treba pustiti v Vipavi. Saj je vendar tudi v interesu države, ako je ljudstvo zadovoljno!

Zanimiva vlada. Albanija je sploh zanimiva dežela in zato ni nobeno čudo, ako ima tudi prav zanimivo, prav albansko vlado. Te dni je bila n. pr. seja ministrskega sveta v Tirani, ki je albanska prestolnica. Prišlo je do prepira med predsednikom vlade in ministrom vojne. Predsednik vlade je mesto argumentov potegnil revolver in ustrelil na ministra vojne, ki ga je tudi ranil na desni roki. V ministrskem svetu je nastala panika, ministri so se razbežali na vse strani in takoj za naslednji dan je bil sklican velik shod, na katerem naj se sklene, da se zamenja predsednik vlade. Pravijo, da smatra opozicija za najpripravnejšega kandidata za predsednika vlade nekega Mehmed Fuad pašo. Ta bo prihajal na sejo ministrskega sveta najbrže oborožen najmanj s kakim gorskim topom ali mitralijezom. Albanija je pač Albanija.

V znamenju avtomobila. V zadnjem času se je v Trstu in v bližini Trsta dogodilo mnogo velikih avtomobilskih nesreč in poklicani in nepoklicani činitelji zahtevajo, naj bi se storili primerni ukrepi za omejitev teh nesreč, pazilo naj bi se bolj pri izdajanju licenc za vožnjo, nadzorovale naj bi se ostreje vožnje skozi obljudene kraje itd. Da avtomobil zahteva tudi drugod dovolj žrtev, nam pove sledeča hudomušna opazka Petra Zgage v New-Yorškem «Glasu Naroda»: «Veliko se je pisalo o japonskem potresu, o strašnih žrtvah, toda le malokdo ve, da se z ameriškimi avtomobili v enem letu ponesreči več oseb nego se jih je ponesrečilo pri japonskem potresu.» Naj bo ta opazka, ako mogoče, v tolažbo blaženim posestnikom avtomobila in manj blaženim potnikom, ki s svojimi podplati udrihajo po našem planetu. Naj pa ne bo v opravičbo varnostnim organom, katera bi zares v marsikaterem trgu in vasi lahko bolje nadzorovala avtomobile in druga vozila, ki divjajo mimo hiš ne meneč se za človeške in živalske kosti.

Društvene vesti

Slovenski planinski klub vabi tem potom vse svoje člane in prijatelje na pop. izlet, katerega priredi dne 1. nov. v Padriče. Zbor ob 2 h pop. pri kavarni Fabris. Od tu čez Fruge in Bane v Padriče. Po daljšem počitku povratek čez Trebče in Banjski hrib v naše mesto.

«Mlinar in njegova hči». To krasno narodno igro priredi šentjakobska «Čitalnica» v nedeljo dne 4. novembra ob 17. uri v dvorani DKD pri Sv. Jakobu. Dramatični krožek se z vso vnemo pripravlja za to prireditev, kar jamči, da bo igra, ki je zelo zanimiva, v vsakem oziru dobro izpadla.

Iz tržaškega življenja

Dobro založen kapital. Gospa Adalgiza Steidler, stanujoča v ulici C. Battisti št. 6, se je pred nekaj meseci seznanila z možem, ki se je izdajal za Frana Baldi, bogatega industrijalca in posestnika; bil je baje lastnik žage in razkošne vile v mestu Trento. Pretvezni Baldi je napravil na Steidlerjevo zelo dober utis; govoril ji je o velikopoteznih trgovskih podjetjih in raznih špekulacijah, ki bi se sijajno obnesle. Govoril je tako prepričevalno, da je končno pripravil Steidlerjevo do tega, da mu je izročila znesek 30.000 lir, glavnica, ki bo v njegovih spretnih rokah — tako je zatrjeval podjetni Baldi — obrodila v kratkem času zlate sadove.

Steidlerjeva je potrpežljivo čakala, da se pokažejo prvi uspehi nameravanega velikopoteznega podjetja. A obetanih zlatih sadov ni bilo; tudi Baldija ni bilo več na spregled, še manj pa tisočakov. Tedaj se je Steidlerjevi začela stvar zdeti sumljiva in kmalu je uvidela, da jo je podjetni Baldi velikopotezno — spravil na limanice. Podala se je na kvesturo ter tam naznanila prebrisanega sleparja.

Policija poizveduje za njim, Steidlerjeva pa žaluje po svojih tisočakih, ki jih skoro gotovo ne bo nikoli več videla.

Pri delu si je zlomil nogo. Težaku Ivanu Scabar, staremu 29 let, stanujočemu v Rocolu št. 120, je včeraj popoldne pri delu v prosti luki Duca D'Aosta, v hangarju št. 58, padla na levo nogo velika bala tobaka; zadela ga je tako nesrečno, da je Scabarju zlomila nogo v gležnju. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, ki je bil telefoničo poklican na lice mest. Nato so ponesrečenca prepeljali v mestno bolnišnico. Zdravniki menijo, da bo okreval v 6 tednih.

Z drevesa je padel. Včeraj popoldne je 12-letni Marcel Čok, stanujoč pri Sv. Mariji Magd. spodnji št. 138, padel na domačem vrtu po nesreči z drevesa, iz višine par metrov. Deček sicer ni zadobil nobene vidne poškodbe, pač pa je tožil hude notranje bolečine. — Radi tega ga je mati spremila v mestno bolnišnico, kjer je zdravnik pri preiskavi dognal, da ima deček precej hudo pretreseno drobovje. Ostal je v bolnišnici.

Nesrečen skok težaka. Težak Ivan Gaio, star 42 let, stanujoč v ulici Guardia št. 52, je delal včeraj zjutraj na krovu parnika »Proteo«, ki je zasidran ob pomolu Fratelli Bandiera. — Med delom se je nenadoma utrgala debela jeklena vrv. Da bi ga konec utrgane vrvi ne poškodoval, je Gaio v zadnjem hipu skočil s parnika na pomol. Pri skoku pa se je spodtaknil ob neko vrv in padel tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo pod kolenom ter se precej hudo pobil po levi. O dogodku je bila obveščena rešilna postaja. Na lice mesta prihiteli zdravnik je podal ponesrečenencu prvo pomoč, nato ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirugični oddelek.

Obupni čin 76-letnega starca. Leta, bolezen in beda so grenili življenje 76-letnemu I. Bulian, stanujočemu v Valle di Rozzol štev. 406. Čeprav že v dobi, ko se je njegovo življenje naglo bližalo zatonu, vendar starec ni čutil v sebi zadostne moči in potrpljenja, da bi udano počakal, da ga pravična bela žena ob svojem času odvede iz te solzne doline. — Zdelo se mu je, da mu predolgo prizanaša, zato jo je hotel siloma priklicati k sebi.

Včeraj zjutraj se je starec v svojem stanovanju z nekim ostrim rezilom porezal po obeh zapestjih. Njegovi domači, ki so ga našli vsega okrvavljenega na postelji, so poklicali na pomoč zdravnika rešilne postaje, ki je ubogemu starcu za silo obvezal rane, ki k sreči niso bile nevarne ter ga dal nato prepeljati v mestno bolnišnico. Okreval bo v 15 dneh, če ne nastanejo kake komplikacije.

Zasačena zlikovca, ki bežita po strehah. Včeraj okoli 4. ure zjutraj je nek nočni stražnik, idoč po ulici Lazzaretto vecchio, zasačil dva neznanca, ki sta se skozi polokroglo odprtino nad vratmi plazila v gostilno, ki se nahaja v hiši št. 14 omenjene ulice. Ker je stražnik zaman pozval neznanca, naj prideta zopet iz gostilne, je naposled parkrat ustrelil s samokresom v zrak. S tem je priklical na lice mesta nekaj orožnikov in policijskih agentov. Med tem ko so nekateri ostali pri vratih, da bi zabranili beg neznancev, ki sta bila očividno dva zlikovca, so se drugi splazili v gostilno, odkoder sta pa neznanca že izginila. Po dolgem iskanju so agenti zapazili, da sta pobegnila na streho hiše. Ko so tudi agenti prisopihali na streho, sta zlikovca začela bežati po strehah ter se kmalu izgubila zasledovalcem izpred oči.

Agenti so začasno opustili zasledovanje, a ko se je zdanilo, so zopet začeli iskati zlikovca. Pretaknili so vse kote in dimnike ter končno izvlekli na dan enega zlikovca, ki je tičal v nekem dimniku; a o njegovem tovarišu ni bilo ne duha ne sluha; očividno se mu je posrečilo zbežati.

Aretiranec, ki je bil črn kakor dimnikar, je bil odveden na policijski komisariat, kjer so ga spoznali za 25-letnega Josipa Bernobich; mladenič je star znanec policije. Njegov ubegli tovariš je 29-letni Roman Pangos, brez stalnega bivališča.

Po zaslišanju je bil Bernobich odveden v zapor v ulici Coroneo.

Pijančev padec. Preteklo noč okoli 1. ure sta dva mladeniča, našla idoč po ulici Largo Santorio na tleh nezavestnega moža, ki je krvavel iz rane na glavi. O dogodku je bila obveščena rešilna postaja. Zdravnik, ki je prihitel na lice mesta, je spoznal, da je mož pijan; rana, ki jo je imel na glavi, ni bila nevarna. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico, kjer je bil identificiran na podlagi listin, ki so jih našli pri njemu, za 34-letnega kamnoseka Ivana Bulfoni, stanujočega v ulici Pozzacchera št. 2. — Mož se je najbrž vračal domov pijan, padel ter se pri tem pobil.

To in ono

Zračna električteta — izvor energije. Nemški inženjer Herman Plausen je na podlagi poizkusov dognal, da se da dobiti iz zračne atmosfere neomejeno količino električne. Za anteno rabi balon kaptif z metalno prevlako. Iz zraka se nabere pozitivna elektrika, ki se dovaja na zemljo s pomočjo žice. Ta elektrika proizvaja vibracijo v enem omotu, dočim se v drugem omotu pojavljajo elektromagnetični valovi.

Pisalni stroj, v katerega se samo govori. Neki Švicar z imenom Martin Bandlen je izumil po poročilih angleških listov pisalni stroj, v katerega se samo govori in stroj piše. Bandlenov stroj bo napisal v eni minuti do 100 besedi. Narekovalo se bo v mikrofon, iz katerega preide glas s pomočjo električnega toka na posamezne izgovorjene črke, ki jih stroj zapiše.

DAROVI

Odseku «Ženskega dobrodelnega udruženja» pri Sv. Ivanu so darovali g. Srebotnjak 15 L Neimenovani 26 L g. N. N. 20 L.

Ker se nista mogla udeležiti pogreba pok. Alojzija Lokar-ja darujeta gg. Vincenc Godina in Ivan Vidmar L 20.— «Šolskemu društvu». Srčna hvala!

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, dne 30. oktobra 1923.

ogrske krone	0·11	0·13
avstrijske krone	0.0310	0.0315
češkoslovaške krone	65.—	65.50
dinarji	26.—.—	26 30
leji	10.50	17.25
marke	—.—	—.—
dolarji	22.15	22.25
francoski franki	130.25	130.75
švicarski franki	395·—	398.—
angleški funti papirnati	99.75	99·95

Poslano*) 589

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da ne pripoznavam dolgov, ki bi jih napravila moja žena Ivanka.

Franc Križmančič
Vrdela-Timignano št. 1569

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Via Cunicoli 8,** na drobno in za družine **Via Giuliani 32.**

Priporoča se lastnik

(684) **FR. ŠTRANCAR.**

Mali oglasi

Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

ODVETNIŠKA pisarna dr. Ferfolje in dr. Sedmaka sprejme gospodično, zmožno strojepisja, slovenščine in italijanščine. Nastop takoj. Via Fabio Filzi 17/I 1530

ROJAKI! Pristno istrsko vino lastnega višnjanskega pridelka toči podpisani v Via Molino grande 4, po 3.60. Izborna kuhinja vedno dobro preskrbljena. Svoji k svojim. Anton Ritossa. 1532

OSMICO v Sv. Križu pri Trstu št. 81 je odprl Košuta Kristjan. Toči izvrstno domače sladko, in trdo vino po najnižji ceni. Priporoča se za obilen obisk. 1531

AKACIJEV les, razne vrste in debelosti, vporaben za vinograde, se proda. Rojan, Verniellis 611 na stari cesti. 1528

POZOR! Ker odpadejo stari semnji v Sežani, se vrši v Herpeljah kot običajno 2. novembra živinski, konjski, prašičji in kramarski semenj. Za jedila in dobro kapljo preskrbljeno. Vaško načelništvo. 1527

GOZDNO POSESTVO, 80 oralov, z 18.000 m³ smrekovega in bukovega lesa, 6 km od postaje ob državni cesti, se radi družinskih razmer proda za Din 800.000.—. Pojasnila daje Dr. Josip Grablovic, odvetnik v Ljubljani. 1529

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Največja snaga. Tajnost zajamčena. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/I. 1506

IŠČE SE ¼—½ milijona Lir za trgovsko podjetje v Sloveniji, proti sigurni varnosti. Ponudbe pod «Varnost zajamčena» na upravništvo. 1519

KRONE, goldinarje, plačam stotinko dražje na objavljenih cenah. Dvajsetkronske zlate L 89. Zlatarna Ponte della Fabbra. 1522

KROJAŠKI POMOČNIK išče službe. Gre tudi na deželo. Čeh, Via Ev. Torricelli 7, III. 1524

KMETIJSKO DRUŠTVO v VIPAVI odpre dne 31. t. m. svojo zalogo zajamčeno-pristnega vina za prodajo na debelo v ulici N. Machiavelli št. 8.

Istotam odpre «Mlekarska zadruga iz Št. Vida pri Vipavi svojo prodajalno mleka na debelo in drobno.

Vabi se cenj. občinstvo, ki bo najsolidnejše postreženo. 1526

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predujme na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE 1.80, goldinarje 4.80, dvajsetkronske zlate L 88.— Večja množina — cena po dogovoru. Via Pondares št. 6/I. 44

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

Pohištvo

Novi dohodi. Prodaja zajamčena.

50 spalnih sob, iz tdega, masivnega, bukovega, jesenovega, mahagonijevega, javorjevega, hruškovega lesa, močne vrste, s psiho, s tremi zrcali. Brezkonkurenčne cene. Priporočljive za hotele in vile za letoviščarje. 46/6

Prodajajo se tudi sobe za eno osebo.

M. STEINER

Družba z o. z.

Via Geppa 17 - Via Pauliana 1 (Piazza Stazione)

Skrbi se za embalažo in pošiljanje na deželo.

POZOR!

Ker odpadejo stari semnji v Sežani, se vrši v **Herpeljah** kot **običajno 2. novembra živinski, konjski, prašičji in kramarski semenj.**

Za jedila in dobro kapljo preskrbljeno.

Vaško načelništvo.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL (20)

Elo je odvedla v drug hodnik in slišala sem zaklepanje vrat. Jaz sem se še borila s srdom in jokom za škatljo plenic in Verinega perilca, katero mi je hotela paznica zapleniti. Končno je priznala, da mi je tega treba. Odvedla me je na hodnik; menda sva zavili trikrat na levo in desno.

Ne morem popisati utisa, ki ga je novo stanovanje napravilo name. Ko je paznica odklenila vrata, nam je udaril naproti najprej težek dušeč smrad. To je bila «predsoba», eden korak dolga in dva koraka široka. Čeber je stal tu, ki je služil za stranišče. Pravo stanovanje je pa bila ozka, obokana kletka, skromno osvetljena z okencem pri stropu. Na treh železnih posteljah, ki so polnile prostor, so ležale tri ženske, pri eni izmed njih še dekletce približno dvoletno. Grozno me je dušil smrad, o katerem sem mislila, da ga ne prenesem.

Ko je paznica odpirala vrata, so se dvignile vse k protestu, paznica pa ni marala, pozvala je kratko eno izmed njih, naj pobere svoje stvari in gre z njo. Ta je ubogala in meni je paznica odkazala njeno mesto — na umazano slamnjačo, po kateri se je doslej valjalo ono bitje — kdove kakšno in odkod — sem imela položiti sedaj svojo malo Verico. Razmišljala sem trenotek stoje — a ni bilo možno ničesar početi. Vera je bila tako težka. Položila sem jo torej, razprostrla pod njo svoj plašč in da bi izjavila, da nimam tukaj z nikomer nič skupnega, sem sedla tesno k njej. Jela se je takoj glasiti, razvila sem jo in moje delo se je pričelo: iskati plenice, skrbeti, da si operem in posušim mokre in p. Morala sem zvedeti, ali je kje voda in ali je možno dobiti več vode. Kako ogrejem otroku mleko, ki sem si ga prinesla še od policijskega ravnateljstva in ki se je že ohladilo? Bala sem se, da mi v vročini, ki je vladala v tej dušeči kletki, mleko okisne. Bilo je tako brezupno, da mi niti solza ni več kanila iz očesa.

2. Družba

Moji sostanovalki sta kazali od prvega trenotka, da ju moja navzočnost nič ne moti. Lahko bi mi bilo to v izpodbudo, da bi se čutila tudi jaz takoj «kakor doma», ako bi bila njunega kova — tako sem pa bila v obupnem položaju. Vsaka beseda teh žensk je dišala po umazanosti, nizkosti najlepše vrste, vsak drugi izraz je bil polzek in nedostojen. Tekmovali sta, katera kaj hujšega in jedrnatejšega pove in krohotoma sta se smejali. Nisem se ozrla na njiju; upirala sem oči le na svoje dete kakor na edino svoje zavetišče. Trpeli so mi možgani. —

Zunaj so se odprla vrata in obe sostanovalki sta poskočili kakor elektrizovani in se začeli naglo oblačiti. Vstopila je paznica in me opozorila, da sedaj lahko grem na uro ven, ako hočem. Bilo mi je takoj po volji, da se rešim na čas grozne atmosfere.

Sostanovalki sta nategnili obe moderna plašča iz kožuhovine, dragocena, glavi sta imeli načesani in polni humorja sta se tlačili ven. Z Vero v naročju sem šla za njima. Tam na hodniku je bilo žlobudranja! Vse kletke so bile odprte in iz njih so razposajeno prihajale najrazličnejše, najodpornejše fizijognomije, kakoršne sem kedaj videla. Večina jih je bila v modernih oblekah, večina prav dobre volje — klicale so druga na drugo — surovi izrazi so prevladovali. Jaz sem bila za nje privlačna novost. Tlačile so se k meni, kotele se sprijateljiti z menoj — a nisem jih mogla niti pogledati. Bilo mi je odporno, govorila nisem, torej so me pustile pri miru.

Paznica jih je ostro sklicevala in šle so v dvoredu dol. Ostala sem sedaj. Prišle smo na tlakovano dvorišče, ki je tvorilo četverokotnik.

†

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš predobri oče, soprog, brat, stric in zet, gospod

ALOJZ BRATINA

posestnik

v pondeljek, ob 23. uri, po dolgi in mučni bolezni, preminul.

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 31. oktobra, ob 16. uri, na domače pokopališče na Ustju.

USTJE-AJDOVŠČINA, dne 30. oktobra 1923.

Žalujoča soproga z otroci in ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila. 588